FŰR KÖZSÉG

1. Tűzoltószertár
2. Akács Imre hajdani kúriája
3. Szent Imre római katolikus templom
4. Katolikus iskola
5. Községi hivatal

6. 291-es számú ház
7. Helytörténeti múzeum
8. Gőzmalom
9. Öreg temető
10. Fűri kastély
11. Zsidó temető

Borturisztikai nap

Nyitra Megye Önkormányzatának anyagi támogatásával.

NITRIANSKY SAMOSPRÁVNY KRAJ

© 2022

OBEC RÚBAŇ

1. Hasičská zbrojnica
2. Bývalá kúria Imricha Akácsa
3. Rímsko – katolícky kostol sv. Imricha
4. Katolícka škola
5. Obecný úrad

6. Dom č. 291
7. Súkromné ľudové múzeum
8. Parný mlyn
9. Starý cintorín
10. Rúbaniansky kaštieľ
11. Židovský cintorín

Deň vínnej turistiky

Realizované s finančnou podporou Nitrianskeho samosprávneho kraja.

NITRIANSKY SAMOSPRÁVNY KRAJ

© 2022

FŰR KÖZSÉG - OBEC RÚBAŇ

1

Tűzoltószertár

A tűzoltószertár épülete az 1930-as években épült. Földszintes, „L“ alakú épület. Később többször javították és átépítették. Az utca felől találhatóak a garázsok.

A tűzoltószertárt az 1907-ben alapított helyi önkéntes tűzoltó szervezet használja.

Hasičská zbrojnica

Budova hasičskej zbrojnice bola postavená v 30. rokoch 20. storočia. Je to prízemná stavba s pôdorysom v tvare písmena „L“. Bola viackrát opravovaná a prestavovaná. V jej prednom uličnom krídle sú garáže.

Hasičská zbrojnica je aktívne využívaná miestnym dobrovoľným hasičským zborom, ktorý bol založený v roku 1907.

Nyitra Megye Önkormányzatának anyagi támogatásával.

NITRIANSKY SAMOSPRÁVNY KRAJ

Realizované s finančnou podporou Nitrianskeho samosprávneho kraja.

© 2022

FŰR KÖZSÉG - OBEC RÚBAŇ

2

Akács Imre hajdani kúriája

Az épület a 17. század végén épült részben az Újfalussy - kúriából származó építőanyagból, amely a templom közelében állt. Valószínűleg a 18. század közepén szerezte meg az épületet a Szalay család, amely később a kúriát klasszicista stílusban átépíttette. A 19. század első felében ebbe a családba nősült be Vargha József, aki Szalay Teréziát (1798-1855) vette feleségül. A 19. század második felében pedig Pristyák Antal mecénás nősült be a Vargha családba, később ők kezdték használni az összetett Sándor - Vargha családnevet. A kúria utolsó tulajdonosa dr. Aranyossy Kálmán, felesége Sándor - Vargha Emma (1864-1949) és Sándor Erzsébet voltak (1949-ig éltek itt).

Később a kúria épülete a helyi állami birtok és a termelőszövetkezet székhelye volt, ma a kultúrháznak ad otthont. 1968-ban a kúriát megfontolatlanul átépítették és megfosztották majdnem minden építészeti jegyétől (az udvari részben egy merőleges szárnyat építettek).

A kúria addig téglalap alakú volt. A földszintes épület homlokzatát egykor falsávkeretek és egyszerű plasztikus keretezésű ablakok tagolták.

Bývalá kúria Imricha Akácsa

Budova kúrie bola postavená na konci 17. storočia. Pravdepodobne v polovici 18. storočia sa stala majetkom rodiny Szalayovcov, ktorí ju prestavali v klasicistickom slohu. V prvej polovici 19. storočia sa do tejto rodiny priženil Jozef Vargha, ktorý si vzal za manželku Teréziu Szalayovú (1798-1855). Na konci 19. storočia sa do rodiny Varghovcov priženil mecenáš Anton Pristyák, ktorí neskôr používali zložené priezvisko Sándor - Vargha. Varghovci sú pochovaní na starom cintoríne. Posledným majiteľom kúrie bol dr. Koloman Aranyossy, jeho manželka Emma Sándorová - Varghová (1864-1949) a Alžbeta Sándorová (v obci žili do roku 1949).

Po roku 1949 bola v kúrii správa miestneho štátneho majetku a Jednotného roľníckeho družstva (JRD). V súčasnosti budova slúži ako kultúrny dom. V roku 1968 bola kúria nešetrne prestavaná a boli z nej odstránené všetky architektonické detaily.

Bol zmenený aj jej obdĺžnikový pôdorys. Fasády prízemnej stavby kedysi členili lizénové rámy a okná boli v jednoduchých šambránach.

Nyitra Megye Önkormányzatának anyagi támogatásával.

NITRIANSKY SAMOSPRÁVNY KRAJ

Realizované s finančnou podporou Nitrianskeho samosprávneho kraja.

© 2022

FŰR KÖZSÉG - OBEC RÚBAŇ

3

Szent Imre római katolikus templom

A község román stílusú temploma valószínűleg már a 13. század végén is állt, a 18. század közepén átépítették és kibővítették. 1890-ben a falut sújtó nagy tűzvészben leégett és csak a falak részei maradtak meg. 1908-ban az eredeti alapokon kezdték meg a neoromán stílusú Szent Imre római katolikus templom újjáépítését.

Ez egyhajós, poligonális zárású szentélyes építmény, hozzáépített sekrestyével és előreugró toronnyal. A templom ívelt dongaboltozatán a csodálatos kenyérszaporítást ábrázoló szekkó található, amelyet Štefan Petic amatőr festő festett 1967-ben, a karzat feletti Szent Istvánt és Szent Imrét ábrázoló illuzórikus szekkók és falfestmények Miskolczy Pál alkotásai 1979-ből. Az utolsó vacsorát ábrázoló freskó Mária Chmeliarová festőművész alkotása.

A templom legbecsesebb műemléke a 18. századi barokk polikróm Pietá szobor. A hajó falán találhatóak az I. és II. világháború áldozatainak emléktáblái. A kóruson a bécsi Rieger mesterek által készített orgona található a 19. századból. A templom külső homlokzatának két tartópillére között az 1967-ben készült Lourdes-i barlang makettje látható Szűz Mária szobrával.

Rímsko – katolícky kostol sv. Imricha

Románsky kostol tu stál už pravdepodobne na konci 13. storočia a bol prestavaný v polovici 18. storočia. Pri veľkom požiari v roku 1890 vyhorel, ostali iba časti jeho múrov. V roku 1908 sa na pôvodných základoch začalo so stavbou nového neorománskeho Rímsko-katolíckeho kostola sv. Imricha.

Je to jednoloďová stavba s polygonálnym uzáverom presbytéria, pred ktorú bola najskôr postavená veža, ku ktorej pristavali sakristiu. Kostol je zaklenutý valenou klenbou, na ktorej je secco zázračného rozmnoženia chleba z roku 1967 od amatérskeho maliara Štefana Petica, iluzívne seccá a nástenné maľby sv. Štefana a sv. Imricha z roku 1979 od Pavla Miskolczyho, fresco Poslednej večere na víťaznom oblúku od maliarky Márie Chmeliarovej.

Najvzácnejšou pamiatkou je socha Piety z 18. storočia. Na stene lode sú umiestnené pamätné tabule obetiam I. a II. svetovej vojny. Na chóre je organ z 19. storočia. V roku 1967 bola medzi dva oporné piliere kostola vstavaná maketa Lurdskej jaskyne so sochou Panny Márie.

Nyitra Megye Önkormányzatának anyagi támogatásával.

NITRIANSKY SAMOSPRÁVNY KRAJ

Realizované s finančnou podporou Nitrianskeho samosprávneho kraja.

© 2022

FŰR KÖZSÉG - OBEC RÚBAŇ

4

Katolikus iskola

A falu krónikája szerint Fűrnek már a 16. században volt egy kis iskolája. 1888-ban nagy tűz pusztította el.

A katolikus iskola épületét 1889-ben újraemelték és 1930-ban 4 osztályosra bővítették. Az „L“ alakú földszintes épület a sok átalakítás következtében többször is megváltozott. Manzárdtető fedi. 1933-ban a Római Katolikus Népiskola nevet kapta.

Eredeti célokra 2019-ig használták, amikor az iskolát létszámhiány miatt be kellett zárni.

Katolícka škola

Podľa dedinskej kroniky v Rúbani existovala málotriedna škola už v 16. storočí. V roku 1888 ju veľký požiar spustošil.

Nová dvojtriedna škola bola postavená v roku 1889. K budove školy bolo v roku 1930 pristavené bočné krídlo v tvare písmena „L“, a tak sa vyučovalo v štyroch triedach. V roku 1933 dostala názov Rímsko-katolícka ľudová škola. Pôvodná budova je zmenená mnohými prestavbami a ukončená je manzardovou strechou s pôdorysom v tvare písmena „L“.

Žiaľ, od roku 2019 musela byť škola zatvorená pre nedostatok detí.

Nyitra Megye Önkormányzatának anyagi támogatásával.

NITRIANSKY SAMOSPRÁVNY KRAJ

Realizované s finančnou podporou Nitrianskeho samosprávneho kraja.

© 2022

FŰR KÖZSÉG - OBEC RÚBAŇ

5

Községi hivatal

A 19. században épült vályogból, eredetileg jegyzőségként szolgált. Egyszerű földszintes, „L“ alakú épület. Az évek során többször átalakították. Egy része alatt boltíves mennyezetű, kőfalú pince található.

Obecný úrad

Budova bola postavená koncom 19. storočia z nepálených tehál ako sídlo notariátu. Je to prízemná jednoduchá stavba s pôdorysom v tvare písmena „L“, ktorá bola viackrát prestavovaná. Z menšej časti je podpivničená. Pivnica má nádherný klenbový strop s kamennými stenami.

Nyitra Megye Önkormányzatának anyagi támogatásával.

NITRIANSKY SAMOSPRÁVNY KRAJ

Realizované s finančnou podporou Nitrianskeho samosprávneho kraja.

© 2022

FŰR KÖZSÉG - OBEC RÚBAŇ

6

291-es számú ház

Eredetileg községi célokra (fogda, pásztorlakás) épült a 19. század 2. felében. 1908-ban mellékszárnyat építettek hozzá, 1918-ban plébániává alakították át. 1925 után itt volt HANZA boltja és kocsmája. A községben 1911-ben alapították a fogyasztási szövetkezetet, amely 1938 és 1945 között a HANGYA szövetkezethez tartozott, s ebben az épületben működött. Később kultúrházként szolgált, majd iparcikkeket és élelmiszert árusító boltként is.

2013-tól az épület magántulajdonban van. Az épület „L“ alakú, földszintes, udvari részén tornácos, homlokzata modern, sima. A házon tábla található ezzel a felirattal: PROVIDENTIA biztosító r.t.

Dom č. 291

Budova bola postavená v 2. polovici 19. storočia, slúžila verejným potrebám obce (žalár, byt obecného pastiera). V roku 1908 bolo pristavané bočné krídlo, v roku 1918 bol dom upravený na katolícku faru. Po roku 1925 tu bol obchod a krčma HANZA. V roku 1911 bolo v obci založené spotrebné družstvo, ktoré sídlilo v tejto budove. Tá od roku 1938 až do roku 1945 patrila družstvu HANGYA. Potom tu bol zriadený kultúrny dom a budova sa využívala na rôzne účely, aj ako predajňa priemyselného tovaru a potravín.

Od roku 2013 je budova v súkromnom vlastníctve. Je to prízemná stavba s pôdorysom v tvare písmena „L“, na dvore s podstením a modernou, hladkou fasádou. Na dome je plechová tabuľka s nápisom PROVIDENTIA biztosító r.t. (poisťovacia a.s.).

Nyitra Megye Önkormányzatának anyagi támogatásával.

NITRIANSKY SAMOSPRÁVNY KRAJ

Realizované s finančnou podporou Nitrianskeho samosprávneho kraja.

© 2022

FŰR KÖZSÉG - OBEC RÚBAŇ

7

Helytörténeti múzeum

A tipikus, régi, kézzel vetett téglából épült falusi ház padlásán helyi használati tárgyak gazdag gyűjteménye található. A kiállítást tematikus sorrendbe rendezték, elődeink mindennapi életének használati tárgyait, szerszámait mutatja be.

A kiállított tárgyakat községünk lakosai és a közeli falvak lakói adták a gyűjteménybe. Köszönjük minden adományozónak, aki a legkisebb régmúltat idéző tárggyal is hozzájárult a gyűjteményhez! Célunk, hogy ezt a kulturális örökséget megőrizzük és a lehető legjobb állapotban adjuk át a következő nemzedékeknek.

Súkromné ľudové múzeum

Na povale starého typického dedinského domu, ktorý má nabíjané steny, je uložená bohatá zbierka miestnych artefaktov. Zbierkové predmety sú tematicky uložené. Pripomínajú nám každodenný život našich predkov, ich nástroje a náradie, ktoré používali v každodennom živote.

Múzejné predmety zozbierali obyvatelia našej obce, ale aj ľudia z okolitých dedín. Ďakujeme všetkým darcom, ktorí do zbierky prispeli hoci aj tým najmenším predmetom. Cieľom je uchovať kultúrne dedičstvo našich predkov, zveľaďovať ho tak, aby mohlo slúžiť ďalším generáciám.

Nyitra Megye Önkormányzatának anyagi támogatásával.

NITRIANSKY SAMOSPRÁVNY KRAJ

Realizované s finančnou podporou Nitrianskeho samosprávneho kraja.

© 2022

FŰR KÖZSÉG - OBEC RÚBAŇ

8

Gőzmalom

Az öreg temetővel szemben, a Jókai-udvarban áll az egykori hengermalom épülete. A malmot 1931-ben alakították át elektromos meghajtásúvá, s akkor bontották le a magas, hatszegletű kéményt is. A malmot 1945 után helyezték nemzeti gondnokság alá.

Miután a malom 1948-ban leégett, az épületet a szövetkezet magjavíttatta, és raktárként használta. Kétszintes, hosszúkás építmény, homlokzatait falsávkeretek tagolják. Az épület eredetileg nagyobb volt.

A malom mellett a 19. század végén épült egy „T“ alakú kúria. A kúria udvari részén volt található a fából készült bejárati veranda, amely háromszög alakú deszka tetővel rendelkezett. A kúriát a 20. század 90-es éveiben lebontották, helyén gazdasági udvar található.

Parný mlyn

Oproti starému cintorínu, v Jókaiovom dvore, dodnes stojí časť budovy bývalého valcového mlyna, ktorý bol v roku 1931 prebudovaný na elektrický pohon. Vtedy bol zbúraný jeho šesťhranný komín. Po roku 1945 mlyn prešiel do národnej správy, v roku 1948 vyhorel a v roku 1951 ho Jednotné roľnícke družstvo (JRD) opravilo na skladové účely.

V 19. storočí bola vedľa mlyna postavená jednoduchá neoklasicistická kúria s pôdorysom v tvare písmena „T“ s trojosovou hlavnou fasádou. Vo dvorovej časti kúrie bola vstupná drevená veranda s doskovým trojuholníkovým štítom. V 90. rokoch 20. storočia bola kúria zbúraná. V súčasnosti sa na jej mieste nachádza hospodársky dvor.

Nyitra Megye Önkormányzatának anyagi támogatásával.

NITRIANSKY SAMOSPRÁVNY KRAJ

Realizované s finančnou podporou Nitrianskeho samosprávneho kraja.

© 2022

FŰR KÖZSÉG - OBEC RÚBAŇ

9

Öreg temető

A csúzi úti „öreg temetőt“ 1776-ban nyitották meg. Homokkőből faragott központi keresztje a 18. század elején készült, talapzata már felújított. Az itt található másik fakereszt öntvény korpusszal a 20. század elejéről származik. A Krisztus-test alatt kehely látható, lejjebb fogó, kalapács, létra és szög domborműszerű ábrázolása.

A temetőben több 18. és 19. századi síremlék található. Itt temették el a Szalay, Vargha, Sándor, Pristyák és az Aranyossy családok tagjait. A temető külön részében nyugszanak a különféle rendek tagjai, szerzetesek és apácák.

Starý cintorín

Na cintoríne sa začalo pochovávať v roku 1776. Ústredný pieskovcový kríž je osadený na novšom podstavci, pochádza zo začiatku 18. storočia. Druhý drevený kríž s liatinovým korpusom je zo začiatku 20. storočia. Pod Ukrižovaným je kalich, nižšie sú reliéfy klieští, kladiva, rebríka a klinca.

V cintoríne sa nachádza viacero náhrobných kameňov z konca 18. storočia a z 19. storočia. Sú tu pochovaní členovia zemianskych rodín Szalayovcov, Varghovcov, Sándorovcov, Pristyákovcov a Aranyossyovcov. V osobitnej časti cintorína sú pochovaní rehoľníci a rehoľníčky, ktorí pôsobili v charitnom domove.

Nyitra Megye Önkormányzatának anyagi támogatásával.

NITRIANSKY SAMOSPRÁVNY KRAJ

Realizované s finančnou podporou Nitrianskeho samosprávneho kraja.

© 2022

FŰR KÖZSÉG - OBEC RÚBAŇ

10

Fűri kastély

A 18. század második feléből származó klasszicista kastély régebbi alapokra épült. Valószínűleg a (disznósi) Horváthy család építtette. 1830-ban az épületet a Jankovich család alakíttatta át. 1887-ben az uradalom új tulajdonosa, Steiger Gyula neoklasszicista stílusban építtette át mai formályára. 1910 körül az uradalmat a kastéllyal együtt dr. Weisz Fülöp budapesti bankár vásárolta meg. Az ő unokáját vette feleségül (a surdi) gróf Zichy Aladár, aki az uradalom birtokosa volt egészen 1975-ig. Ezután UNRY (az ENSZ égisze alatt működő nemzetközi segélyszervezet, amelyet a háború áldozatainak megsegítésére hoztak létre) raktárnak használták, majd gyermekotthonként működött. 1960 és 1966 között karitatív otthon volt itt. Habár a kastélyt többször is javították, 1996 és 2011 között üresen állt, így tönkrement. Ezután tulajdonosváltásra került sor és az új tulajdonos részleges felújítást hajtott végre.

A kastély egy gyönyörű 300 éves ősparkban található. Jelenleg vendégház, étterem, saját borászat és pincészet működik itt.

Rúbaniansky kaštieľ

Kaštieľ z 2. polovice 18. storočia postavila v klasicistickom slohu pravdepodobne rodina Horváthyovcov (z Disznósu). V roku 1830 bola budova obnovená rodinou Jankovichovcov. Nový majiteľ panstva Július Steiger dal v roku 1887 budovu prestavať v neoklasicistickom slohu do dnešnej podoby. Okolo roku 1910 panstvo s kaštieľom kúpil budapeštiansky bankár dr. Filip Weisz. Jeho vnučka sa stala manželkou grófa Aladára Zichyho (zo Surdu), ktorý panstvo vlastnil až do roku 1945. Potom tu boli sklady UNRY (medzinárodná pomocná agentúra patriaca pod OSN zriadená na pomoc obetiam vojny), neskôr detský domov a v rokoch 1960 až 1996 charitný domov. Hoci bol kaštieľ viackrát opravovaný, od roku 1996 do roku 2011 bol prázdny a chátral. Následne došlo k zmene vlastníctva a nový majiteľ vykonal čiastočnú rekonštrukciu budovy.

Kaštieľ je umiestnený v nádhernom 300-ročnom lesoparku. V jeho areáli sa v súčasnosti nachádza penzión, reštaurácia a je miestom s výrobou a ponukou vlastných vín.

Nyitra Megye Önkormányzatának anyagi támogatásával.

NITRIANSKY SAMOSPRÁVNY KRAJ

Realizované s finančnou podporou Nitrianskeho samosprávneho kraja.

© 2022

FŰR KÖZSÉG - OBEC RÚBAŇ

11

Zsidó temető

1880-ban településünk 799 lakosából 41 zsidó származású volt. A településen élő zsidók a nagysurányi ortodox anyahitközséghez tartoztak. 1910 és 1941 között a népszámlálások tanúbizonysága szerint a közösség lélekszáma erősen lecsökkent. 1910-ben csak 20, 1941-ben mindössze 10 izraelita vallású és 3 megtért zsidó élt itt.

A helyi zsidók az Érsekújvári járás zsidó lakosságával együtt 1944 május közepén a nagysurányi gettóba kerültek. A településre túlélők nem tértek vissza.

Községünk fontos személyisége az izraelita Szekeres György, aki Fűrön született 1914. július 8-án. A II. világháború alatt Franciaországban élt, alapító tagja volt a külföldi ellenállásnak. A háború után Budapestre költözött, ahol diplomataként és irodalmi művek fordítójaként dolgozott. 1973. június 25-én hunyt el Budapesten.

Források: FK-MJ, 70-71, 108; RLB-H, 657-658, ZS-H, 837; ZS-N, 216-217.

Židovský cintorín

V roku 1880 žilo v našej dedine 799 obyvateľov, z toho 41 židov patriacich k šurianskej ortodoxnej náboženskej židovskej obci. V roku 1910 žilo v Rúbani 20 židov, v roku 1941 len 10 židov a 3 konvertovaní židia.

Spolu so židovským obyvateľstvom Novozámockého okresu boli miestni židia v máji roku 1944 odvedení do šurianskeho geta a ich ďalší osud nám nie je známy. Nikto z nich sa už do dediny nevrátil.

Významnou osobnosťou našej obce je izraelita György Szekeres, ktorý sa narodil v Rúbani dňa 8. júla 1914. Počas II. svetovej vojny žil vo Francúzsku, bol zakladajúcim členom zahraničného odboja. Po ukončení vojny sa odsťahoval do Budapešti, kde pôsobil ako diplomat a prekladateľ literárnych diel. Zomrel v Budapešti dňa 25. júna 1973.

Prameň: FK-MJ, 70-71, 108; RLB-H, 657-658, ZS-H, 837; ZS-N, 216-217.

Nyitra Megye Önkormányzatának anyagi támogatásával.

NITRIANSKY SAMOSPRÁVNY KRAJ

Realizované s finančnou podporou Nitrianskeho samosprávneho kraja.

© 2022